

Uppföljning av missbruks- och beroendevården i Trosa kommun

Bakgrund

Trosa kommun är en socioekonomiskt sett välmående kommun, men sticker ut i statistiken med relativt höga missbrukstal. Detta tillsammans med ett par incidenter som inträffat med narkotika bland ungdomar, gjorde att det fanns ett politiskt intresse av att få ökad kunskap om kommunens verksamhet för missbruks- och beroendevård.

Under 2020 erbjöd FoU Sörmland en utbildning i systematisk uppföljning som Trosa kommun deltog i. Med anledning av bland annat de faktorer som nämns ovan, valde kommunen att fokusera sin uppföljning på missbruks- och beroendevården.

Vad ville verksamheten ta reda på?

Kommunens missbruks- och beroendevård upplevde att verksamheten fungerade väl, men förhoppningen var att uppföljningen skulle ge kunskap om hur den kunde utvecklas och förbättras utifrån behov hos deras målgrupper och de insatser som erbjöds.

Inom verksamheten för missbruks- och beroendevård för vuxna arbetar två behandlare. Inom barn- och ungdomsgruppen arbetar tre behandlare med alla ungdomsärenden, inklusive missbruk och riskbruk.

Vilken information samlades in?

Data i uppföljningen utgjordes av information som fanns i journaler och genomförandeplaner. Ett team bestående av enhetschef, verksamhetsutvecklare och representanter från personalgruppen bestämde tillsammans vilken information som skulle ingå. Man ville följa hela kedjan, från bedömning av behov utifrån grundproblematik, via vilka insatser som gavs, till vilket resultat som insatserna gav.

Bakgrund	Process	Resultat
<ul style="list-style-type: none">• Kön• Ålder• Eventuella barn• Huvudsaklig drog• Grad av missbruk• Datum för aktualisering	<ul style="list-style-type: none">• Genomgången utredning• Beslut om insats• Typ av insats• Fullföljning av behandling	<ul style="list-style-type: none">• Orsak för avslut• Situation efter avslut, eller i pågående ärenden• Eventuell återaktualisering uppdelad i positiv resp. negativ återaktualisering, beroende på om klienten sökt hjälp själv eller kommit via ex. LOB- eller LVM-anmälan

Uppföljningen inkluderade alla klienter med beroendeproblematik som hade aktualiserats 2019 både vid Vuxenenheten och Barn- och ungdomsenheten.

Hur samlades informationen in?

Som verktyg för datainsamling/-registrering användes Excel, vilket också ingick som en del i utbildningen. En fil med den information (de variabler) som skulle följas, byggdes upp med hjälp av en regional utvecklingsledare på FoU Sörmland. Utvecklingsledaren kunde bidra med kompetens kring både att konstruera filen och hur data sedan kunde analyseras.

Insamlingen av data gjordes sedan som en "punktinsats" av verksamhetsutvecklaren, genom att data hämtades från journaler och genomförandeplaner och fylldes i Excel-filen. Då verksamhetsutvecklaren hade möjlighet att avsätta tid för detta gick det relativt snabbt, cirka en arbetsvecka. Om en uppgift saknades kontaktades aktuell behandlare för att fylla i information. Detta gällde särskilt information efter avslutad kontakt för de vuxna klienterna, där det ofta saknades information om nuvarande situation.

När uppföljningen var klar, analyserades resultatet tillsammans med enhetschefer och representanter från personalgrupperna. En återkoppling skedde sedan på respektive enhet och till politiker i ansvarig nämnd.

Resultaten kunde också jämföras med en nyligen genomförd brukarrevision som Verdandi hade gjort av verksamheten. På så sätt kunde även kunskap baserad på brukarnas egna upplevelser jämföras med de resultat som kom fram i uppföljningen. Det visade sig att resultaten överensstämde ganska väl.

Vilken kunskap blev resultatet av uppföljningen?

Att sammanställa information på gruppnivå, d.v.s. att verksamheten tittade på information från samtliga klienter, gjorde att målgruppen kunde analyseras på ett övergripande sätt. Bl.a. visade uppföljningen att utredningstiderna för vuxna var längre än vad som upplevdes innan uppföljningen gjordes.

För ungdomsgruppen visade resultaten att det går bra för de flesta ungdomar som fått stöd av verksamheten. En positiv förändring kunde ses i 75 procent av alla ärenden. Flickorna hade procentuellt sett en mer positiv utveckling än pojkarna. Men pojkarna hade en tyngre problembild vid utredningens början.

För vuxna visade resultaten en positiv förändring i 70 procent av alla ärenden. Bortfallet, d.v.s. de klienter som verksamheten inte hade kännedom om, var dock ganska stor när de gäller de vuxna (36 % till skillnad från ungdomarna, där det fanns ett bortfall i 25 % av alla ärenden).

Det kom också tydligt fram i uppföljningen att verksamheten har svårt att nå vissa grupper, bl.a. kvinnor och personer över 65 år, eftersom de utgjorde en mindre grupp gentemot hela populationen. -Kvinnor sökte sig inte i lika stor utsträckning till socialtjänsten, utan hade oftare kontakt med hälso- och sjukvården. Detta stämde också överens med resultatet i den brukarrevision som gjordes. Kvinnor hade också oftare ett tyngre missbruk när de aktualiseras inom socialtjänsten, jämfört med männen.

Vilka förändringar gjordes till följd av ny kunskap?

Resultaten har presenterats för både chefer och politiker, som är positiva till uppföljningen. Med uppföljningen har verksamheten tydligare kunnat visa vad som görs och vilket resultat det ger, vilket har lett till fortsatt prioritering av området.

Då uppföljningen visade att verksamheten har svårt att nå vissa målgrupper kommer den att breddas, både vad gäller insatser och hur man kommunicerar med målgrupper. Detta kommer bl.a. att ske genom samverkan med psykiatri för att nå kvinnor tidigare. När det gäller äldre planeras rutiner för samverkan med äldreomsorgen och primärvården, samt tydligare och riktad information på kommunens webbsida.

Uppföljningen visade också att verksamheten inte har kännedom om många av de vuxna klienternas situation efter avslutad behandling. Ett arbete har därför påbörjats med att redan från aktualisering förankra uppföljningar tillsammans med klienten.

Länets kommuner kommer tillsammans med Region Sörmland att ta fram en handlingsplan för åldersgruppen 13-29 år, som sedan bryts ner till kommunala mål. Uppföljningen visade att det är viktigt att tidigt nå gruppen ungdomar och unga vuxna som är på väg in i ett beroende. Utifrån det kommer verksamheten att fortsätta arbeta med förebyggande arbete som föräldracafé, föräldrautbildning och uppsökande arbete. Nämnden har också beviljat medel i form av två s.k. ungdomsfältare.

Då alla upplevde att uppföljningen gav mycket information och kunskap om verksamheten, kommer liknande uppföljningar att initieras inom flera verksamhetsområden.

Framgångsfaktorer i uppföljningsarbetet

- Uppföljningen gjordes inom en verksamhet som är politiskt prioriterad i kommunen.
- Ett team valde tillsammans vilken information som skulle följas och sammanställas, vilket skapade förankring för uppföljningen.
- Uppföljningen utgick från befintlig data, vilket gjorde att datainsamlingen gick relativt snabbt.
- En ansvarig verksamhetsutvecklare gjorde sammanställningen under en kort och intensiv period. Den påverkade inte handläggans ordinarie arbete.
- Verksamheten fick stöd i arbetet av FoU Sörmland med att använda Excel som verktyg för uppföljningen.
- Resultatet sammankopplades med en nyligen genomförd brukarrevision, vilket gav mervärde till resultaten.